

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Αρχαίο ελληνικό δράμα: Ευριπίδης

Ενότητα: 15. Ερμηνευτικές παρατηρήσεις στίχων 798-834 της *Μήδειας*

Μενέλαος Χριστόπουλος

Τμήμα Φιλολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας.....	4
2. Περιεχόμενα ενότητας	4
3. Ερμηνευτικά σχόλια στους στ. 798-834 της <i>Μήδειας</i>	5
4. Παρουσίαση των σωζόμενων ευριπίδειων έργων (<i>Άνδρομάχη, Έκάβη</i>)	6
7. Ενδεικτική βιβλιογραφία	7

1. Σκοποί ενότητας

Η ενότητα στοχεύει στην παροχή βασικών πληροφοριών για την ερμηνεία των στίχων 798-834 της *Μήδειας*, που αποτελεί το βασικό αντικείμενο μελέτης του μαθήματος, καθώς και στην παρουσίαση των τραγωδιών *Άνδρομάχη* και *Έκάβη*.

2. Περιεχόμενα ενότητας

Κάθε ενότητα περιλαμβάνει ερμηνευτικά σχόλια σε στίχους της *Μήδειας*, καθώς και βασικές πληροφορίες για την υπόθεση και την χρονολόγηση των σωζόμενων έργων του Ευριπίδη. Η παρούσα ενότητα εστιάζει στους στίχους 798-834 της *Μήδειας*, ενώ στο δεύτερο μέρος της παρουσιάζονται οι τραγωδίες *Άνδρομάχη* και *Έκάβη*.

3. Ερμηνευτικές παρατηρήσεις στους στ. 798-834 της *Μήδειας*

- **Στ. 800-802:** όπως και σε άλλα σημεία του έργου, η Μήδεια εμφανίζεται μετανιωμένη για την εγκατάλειψη της πατρικής της οικίας, της οικογένειάς της. Υποστηρίζει ότι παραπλανήθηκε από τον Ιάσονα (στ. 801-2: *άνδρός Έλληνας λόγους πεισθεΐσα*) και εκφράζει την προσδοκία ότι αυτός θα τιμωρηθεί για την άτιμη συμπεριφορά του.
- **Στ. 803-806:** το σχέδιο της Μήδειας για την δολοφονία των παιδιών της αλλά και της νέας συζύγου του Ιάσονα αποτελεί την απάντησή της στην σκέψη που εκείνος εξέφρασε νωρίτερα, ότι δηλαδή θα αντιμετωπίσει ως ίσα τα παιδιά και από τους δύο γάμους (πβ. στ. 563-7). Η Μήδεια, λοιπόν, σκοπεύει να του στερήσει τα παιδιά και από τους δύο γάμους, δηλαδή και αυτά που ήδη έχει και όσα πρόκειται να αποκτήσει από τον νέο του γάμο.
- **Στ. 807-810:** με τους στίχους αυτούς η Μήδεια παρουσιάζει την ιδεολογία που την ωθεί στο σχέδιο που μόλις περιέγραψε. Πρόκειται για το συχνά εμφανιζόμενο στο έργο μοτίβο της υιοθέτησης στοιχείων του ανδρικού κώδικα εκ μέρους της, αντίληψη που εκφράζεται κυρίως με τον στίχο 809 (*βαρείαν έχθροϊς και φίλοισιν εύμενῆ*), δηλαδή ότι κάποιος οφείλει να ευεργετεί τους φίλους του και να βλάπτει τους εχθρούς του.
- **Στ. 811-813:** μετά την αποκάλυψη του σχεδίου της Μήδειας, ο Χορός επιχειρεί να την αποτρέψει από την εφαρμογή του, επικαλούμενος τους «νόμους», δηλαδή όσα ισχύουν για ειδεχθή αδικήματα, όπως η παιδοκτονία. Είναι χαρακτηριστικό από τους επόμενους στίχους (πβ. στ. 816) ότι ο Χορός αντιτίθεται μόνο στο φόνο των παιδιών και όχι στην δολοφονία της κόρης του Κρέοντα. Φαίνεται ότι η εκδίκηση δικαιολογεί την πράξη αυτή.
- **Στ. 823:** όπως και στην πρώτη της εμφάνιση επί σκηνής, όταν απευθυνόταν στις γυναίκες του Χορού, η Μήδεια και εδώ επικαλείται την αλληλεγγύη που πρέπει να υπάρχει μεταξύ των γυναικών, απευθυνόμενη στην υπηρέτρια που στέλνει να καλέσει τον Ιάσονα.
- **Στ. 824-834:** η πρώτη στροφή του τρίτου στάσιμου αποτελεί εγκώμιο της Αθήνας, βασιζόμενο στις έννοιες της σοφίας (στ. 828: *κλεινοτάταν σοφίαν*) και της πνευματικής καλλιέργειας (στ.830-4). Το εγκώμιο αυτό δικαιολογείται εξαιτίας της παρουσίας του Αιγέα στο προηγούμενο επεισόδιο και της υπόσχεσης για φιλοξενία της Μήδειας στην πόλη.

4. Παρουσίαση των σωζόμενων ευριπίδειων έργων

- **Ανδρομάχη**

Στον πρόλογο του έργου, που παραστάθηκε περίπου το 425 π. Χ. μάλλον στην αυλή του βασιλιά των Μολοσσών, παρουσιάζεται η Ανδρομάχη να έχει καταφύγει ως ικέτης στο ιερό της Θέτιδας στην Φθία, όπου έφτασε ως λάφυρο του Νεοπτόλεμου μετά την πτώση της Τροίας. Μάλιστα, έχει αποκτήσει μαζί του ένα παιδί, την ζωή του οποίου (όπως και την δική της) απειλεί η στείρα σύζυγος του Νεοπτόλεμου, Ερμιόνη, και ο πατέρας της, Μενέλαος. Ο Νεοπτόλεμος λείπει στους Δελφούς και η Ανδρομάχη έχει στείλει μακριά το παιδί για να το προστατεύσει. Όμως, ο Μενέλαος και η Ερμιόνη ανακαλύπτουν το παιδί. Η Ερμιόνη κατηγορεί την Ανδρομάχη ότι η ίδια ευθύνεται για την δυσαρέσκεια του συζύγου της απέναντί της αλλά και για την δική της ατεκνία, απόψεις που η Ανδρομάχη αντικρούει. Ο Μενέλαος αθετώντας την υπόσχεσή του να ελευθερώσει το παιδί αν δεχτεί η μητέρα να πεθάνει, αφήνει την επιλογή στην Ερμιόνη. Εμφανίζεται ο Πηλέας που τελικά κερδίζει στον αγώνα λόγων με τον Μενέλαο. Η Ερμιόνη συναισθανόμενη το λάθος της και φοβούμενη την εκδίκηση του Νεοπτόλεμου επιχειρεί να αυτοκτονήσει. Τότε εμφανίζεται ο Ορέστης, που δέχεται να πάρει μαζί του την Ερμιόνη, ενώ μας πληροφορεί ότι έχει στήσει δολοφονική ενέδρα στον Νεοπτόλεμο. Το νεκρό σώμα του μεταφέρεται στην σκηνή, όπου θρηνείται από τον Πηλέα. Το έργο ολοκληρώνεται με την εμφάνιση της Θέτιδας, η οποία φροντίζει τα σχετικά με την ταφή του Νεοπτόλεμου και ορίζει την τύχη της Ανδρομάχης: θα παντρευτεί τον Έλενο και θα εγκατασταθεί στην χώρα των Μολοσσών.

- **Έκάβη**

Τον πρόλογο του έργου, που παραστάθηκε το 425 ή 424 π. Χ., εκφωνεί το φάντασμα του Πολυδώρου, γιου του Πριάμου και της Εκάβης, που δολοφονήθηκε από τον βασιλιά της Θράκης, Πολυμήστορα, στον οποίο ο πατέρας του τον είχε εμπιστευθεί για να τον προστατεύσει από τον τρωικό πόλεμο. Ο Πολύδωρος προλέγει ότι εντός της ημέρας το σώμα του θα εμφανιστεί στην ακτή και ότι η αδελφή του, Πολυξένη, θα θυσιαστεί από τους Έλληνες στον νεκρό Αχιλλέα. Η Εκάβη ξυπνά τρομαγμένη από άσχημα όνειρα. Οι γυναίκες του Χορού την πληροφορούν για την επικείμενη θυσία της Πολυξένης, η οποία δέχεται με καρτερία την μοίρα της. Παρά την υπόμνηση της χάρης που της χρωστάει ο Οδυσσέας, που έρχεται να πάρει την Πολυξένη για την θυσία, η Εκάβη δεν πετυχαίνει τον στόχο της. Η κόρη της οδηγείται με θάρρος στην θυσία, όπως μαθαίνει σε λίγο από τον Ταλθύβιο. Στην συνέχεια, παραδίδεται στην Εκάβη, που ετοιμάζει την ταφή της Πολυξένης, το νεκρό σώμα του Πολυδώρου. Η Εκάβη ζητά από τον Αγαμέμνονα να της παραδώσει τον Πολυμήστορα με δόλο, για να τον εκδικηθεί. Έτσι, όταν φτάνει ο Πολυμήστωρ, η Εκάβη προσποιείται ότι δεν γνωρίζει τον θάνατο του γιου της και τον καλεί μαζί με τους γιους του στο κατάλυμά της δήθεν για να του εμπιστευθεί και άλλους θησαυρούς. Εκεί, με την βοήθεια του Χορού, σκοτώνει τα παιδιά του και τυφλώνει τον ίδιο. Ο Πολυμήστωρ προφητεύει τον θάνατο και την μεταμόρφωση σε σκύλα της Εκάβης, καθώς και την δολοφονία του

Αγαμέμνονα και της Κασσάνδρας από την Κλυταιμίστρα. Τελικά, ο Αγαμέμνων εξορίζει τον Πολυμήστορα σε έρημο νησί και ζητά από την Εκάβη να αποδώσει στα παιδιά της τις νεκρικές τιμές, προκειμένου να αναχωρήσουν όλοι με πλοία για την Ελλάδα.

5. Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Blundell, M. W., *Helping friends and harming enemies. A study in Sophocles and Greek ethics*. Cambridge 1989.
- Mastrorarde, D. J., *Ευριπίδου Μήδεια*. Μετάφραση Δ. Γιωτοπούλου, επιμέλεια μετάφρασης Μ. Χριστόπουλος. Αθήνα, Πατάκης 2006.
- Most, G. W., "Two problems in the third stasimon of Euripides' *Medea*", *CP* 94 (1999), 20-35.
- Page, D. L., *Ευριπίδη Μήδεια*. Μετάφραση Γ. Γιατρομανωλάκης. Αθήνα, Καρδαμίτσα 1990.
- Στεφανόπουλος, Κ. Θ., *Ευριπίδης. Μήδεια*. (μετάφραση). Αθήνα, Κίχλη 2012.
- Χριστόπουλος, Μ., *Μιμήσεις πράξεων. Αφήγηση και δομή στις τραγωδίες των κλασικών χρόνων*. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα 2002.